

ACTIVITEITENVERSLAG

2010

INHOUDSTAFEL

Adoptie in beweging

1. De Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie	p.6
2. Het jaar van de Staten-Generaal Interlandelijke Adoptie	p.8
3. Informatieverstrekking	p.8
4. Interlandelijke adoptie	p.10
4.1 Voorbereiding	p.11
4.1.1 Voorbereiding op adoptie van een niet-gekend kind	p.11
4.1.2 Voorbereiding op adoptie van een gekend kind	p.11
4.2 Maatschappelijk onderzoek	p.11
4.2.1 Wachtijd en duur van de geschiktheidsprocedure	p.12
4.2.2 Adviezen	p.13
4.2.3 Geschiktheidsvonnissen	p.13
4.3 Bemiddeling	p.15
4.3.1 Adoptiekinderen aangekomen na bemiddeling door erkende adoptiediensten	p.15
4.3.2 Zelfstandige adoptiedossiers	p.22
4.4 Trefgroepen en Steunpunt Nazorg Adoptie	p.26
4.5 Bewaring en inzage van adoptiedossiers	p.26
5. Binnenlandse adoptie	p.27
5.1 Aanmelding	p.27
5.2 Voorbereiding	p.27
5.3 Maatschappelijk onderzoek en plaatsing	p.28
5.4 Inzage in adoptiedossiers	p.29
6. Kenmerken van de aanmeldingen/gerealiseerde adopties	p.30
6.1 Aanmeldingen	p.30
6.2 Leeftijd kandidaat-adoptieouders	p.30
6.3 Gezinssituatie kandidaat-adoptieouders	p.30
6.4 Leeftijd adoptiekinderen	p.31
7. Erkenning en subsidiëring	p.33
7.1 Voorbereidingscentra	p.33
7.2 Diensten voor maatschappelijk onderzoek	p.33
7.3 Adoptiediensten voor interlandelijke adoptie	p.33
7.4 Subsidie gewezen DAC-statuuut	p.33
7.5 Steunpunt Nazorg Adoptie	p.33
7.6 Projecten/partnerships	p.33
7.7 Erkenning binnenlandse adoptiediensten	p.33
8. Samenwerkingsverbanden	p.34
9. Buitenlandse delegaties/missies	p.35

ADOPTIE IN BEWEGING

Dorine Chamon
Vlaams adoptieambtenaar

2010 is zonder enige twijfel voor de Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie (VCA) het jaar van de Staten-Generaal Interlandelijke Adoptie. In punt 2 van dit activiteitenverslag kan u hierover meer lezen.

Een groot woord van dank daarom aan iedereen die zich engageerde om mee te werken aan het benoemen van de werkpunten en de problemen én aan het aandragen van adviezen aan het beleid. Ik realiseer mij zeer zeker dat het geen evidentie was, maar ik ben blij dat de sector de kans heeft gegrepen om mee de vinger op de wonden te leggen.

Eind 2010 lagen de beleidsvoorstellen klaar, nu is het uitkijken naar de politieke vertaling in een adoptiedecreet. De hoop en de verwachtingen zijn hooggespannen. Breed maatschappelijk dringt het echter moeilijk door dat niet iedereen zal kunnen adopteren, dat adoptie geen zeker antwoord kan zijn op een onvervulde kindervens. Nochtans is dit geen nieuw inzicht, het is een nijpende waarheid die vele kandidaat-adoptieouders (KA's) aan den lijve ondervinden. In Vlaanderen hebben honderden mensen een geschiktheidsvonnis waarvan de geldigheidsduur al voor een groot deel verstreken is, zonder dat er een bemiddelingsovereenkomst met een adoptiedienst aan gekoppeld werd. Zo goed als alle wachtlijsten zijn gesloten. Ben je alleenstaand, samenwonend of holebi, dan is de kans op een adoptie

nog veel kleiner. Ondertussen wint in vele herkomstlanden de overtuiging dat kinderen best opgroeien in hun eigen gezin, in hun eigen familie, in hun eigen land en cultuur, aan kracht. Het feit dat er vele gezinnen in de ontvangende landen graag een kind met veel liefde en warmte in hun gezin willen opnemen, kan niet op tegen dat universele kinderrecht.

Het aangaan van samenwerkingsverbanden met nieuwe landen verloopt zeer moeizaam omdat we minimale garanties willen dat adopties op een ethische manier kunnen verlopen, met respect voor het belang van het kind.

Daarnaast is er de binnenlandse adoptie waarbinnen ook het aantal kandidaat-adoptieouders veel hoger ligt dan het, gelukkig lage aantal kinderen dat afgestaan wordt. Hier ligt de uitdaging op tafel om ook voor deze sector de oefening te maken, de problemen op te lijsten en oplossingen voor te stellen die dan decretaal verankerd worden. Voor 2011 is er hoop op een nieuw adoptiekader voor interlandelijke adoptie, beter afgestemd op de realiteit van vandaag, met zorg voor de kinderen die in eigen land geen gezin vinden, maar evengoed met zorg voor die gezinnen die deze kinderen een toekomst willen bieden en met zorg voor alle professionelen die blijven timmeren aan de weg.

1. DE VLAAMSE CENTRALE AUTORITEIT INZAKE ADOPTIE

In 2010 maakten 9 mensen, al dan niet tijdelijk of deeltijds, deel uit van de VCA: Belinda Beerens (trajectbegeleider zelfstandige adoptie), Dorine Chamon (Vlaams adoptieambtenaar), Marleen Debelder (trajectbegeleider), Christel De Bondt (administratief medewerker), Ann Desmet (trajectbegeleider), Ankie Vandekerckhove (beleidsmedewerker), Leni Borde (juriste), Kristof Devuyst (sectormanager/budgethouder) en Jan Van Braeckel (kwaliteitsambtenaar).

De VCA is verantwoordelijk voor de volgende opdrachten*:

- **Informatie verstrekken:** over alle aspecten van adoptie aan alle geïnteresseerden (kandidaat-adoptieouders (KA's), binnenlandse en buitenlandse overheden).
- **Traject begeleiden van de KA's:** registreren van de aanmeldingen, doorverwijzen naar de voorbereidingscentra en diensten voor maatschappelijk onderzoek, verzenden van gezinsrapporten naar de jeugdrechtbanken, verzenden van het geschiktheidsvonnissen en het verslag van het Openbaar Ministerie naar het herkomstland (al dan niet via de adoptiedienst), goedkeuren van de kindtoewijzing, ontvangen van de geregistreerde erkenningen, archiveren van het dossier voor inzage door de geadopteerde.
- **Kanaalcontrole en samenwerken met herkomstlanden:** goedkeuren van kanalen (van adoptiediensten of zelfstandige adoptanten) en samenwerking uitbouwen met de buitenlandse overheden, zodat bij interlandelijke adopties het belang van het kind en zijn fundamentele rechten worden gewaarborgd en de rechtsregels van de gemeenschappen, federale en internationale overheden worden gerespecteerd.

- **Adoptiebemiddeling begeleiden en verbeteren:** erkende adoptiediensten begeleiden bij het tot stand brengen van een samenwerkingsverband in het buitenland, concrete bemiddelingsprocedures ontwikkelen en de concrete adoptiebemiddeling evalueren en verbeteren.
- **Erkennen van voorzieningen:** advies uitbrengen met betrekking tot de verlenging, intrekking of schorsing van de erkenning van een voorbereidingscentrum, een dienst voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie of een adoptiedienst.
- **Werkafspraken maken met de federale overheid en met andere gemeenschappen.**
- **Ontwikkelen of ondersteunen van programma's in binnen- en buitenland** die de doelstellingen ondersteunen van het Haags Verdrag en van het Internationaal Verdrag van 20 november 1989 inzake de Rechten van het Kind, door België geratificeerd en goedgekeurd bij de wet van 25 november 1991.
- **Overleg plegen met de adoptiesector:** structureel overleg organiseren tussen alle betrokken partners uit het adoptiewerkveld, namelijk de voorbereidingscentra, de diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie, de adoptiediensten, het Steunpunt Nazorg Adoptie en de erkende trefgroepen.

Daarnaast worden aan de Vlaamse adoptieambtenaar de volgende taken toevertrouwd**:

- **Alle adoptiedossiers bewaren.**
- **Inzage** in de adoptiedossiers verlenen.
- **Bijstand** verlenen aan geadopteerden die op zoek zijn naar gegevens over hun adoptiedossier en eventueel ter zake zelf actie ondernemen.

Om deze opdrachten te vervullen, kreeg elk van de teamleden een duidelijke taakafbakening en eigen verantwoordelijkheden en dit onder de eindverantwoordelijkheid van de Vlaamse adoptieambtenaar.

De activiteiten van de VCA in 2010 hielden voornamelijk verband met interlandelijke adoptie (zowel via adoptiediensten als zelfstandige adoptie). Wat de binnenlandse adoptie betreft, werden minder initiatieven ontplooid.

* Artikel 19 van het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen

** Artikel 20 van het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen

2. HET JAAR VAN DE STATEN-GENERAAL INTERLANDELIJKE ADOPTIE

Op 14 december 2009 werd het startschot gegeven voor een Staten-Generaal Interlandelijke Adoptie. Tijdens dit startcolloquium werd stilgestaan bij de internationale adoptiepraktijk en het Haags adoptieverdrag, de ontwikkeling van geadopteerden en de visie van geadopteerden op het adoptiebeleid. De Staten-Generaal kwam er in uitvoering van het Vlaamse regeerakkoord en moest komen tot concrete aanbevelingen met betrekking tot de uitbouw van (interlandelijke) adoptie als een volwaardige en professionele zorgvorm in Vlaanderen.

Op basis van vier werkgroepen kreeg de Staten-Generaal zijn concrete vorm. Elke werkgroep werd bevolkt door de belangrijkste stakeholders, experts en voorzieningen. Concreet:

- De eerste werkgroep boog zich, onder voorzitterschap van Prof. Dr. Nicole Vliegen, over het vraagstuk van de geschiktheid om te adopteren. De deelnemers kwamen tot aanbevelingen over de criteria die gebruikt worden bij het maatschappelijk onderzoek, de indringendheid van het maatschappelijk onderzoek, specifieke aandachtspunten bij het maatschappelijk onderzoek en de rol van een geschiktheidsvonnis. Deze werkgroep kwam samen op 18 januari, 1 februari, 1 maart en 22 maart 2010.
- De tweede werkgroep vergaderde onder leiding van Prof. Dr. Wouter Vandenhole over de adoptiebemiddeling. Enerzijds werd stilgestaan bij zelfstandige adoptie, anderzijds bij de werkmethode en de dienstverlening van de erkende Vlaamse adoptiediensten. Deze werkgroep kwam samen op 25 januari, 8 februari en 8 maart 2010.
- In de derde werkgroep werd de rol van de overheid bij adoptie uitgelicht. De belangrijkste discussiepunten waren: de positie van het Haags adoptieverdrag, de maatschappelijke kost van adoptie en de bevoegdheidsverdeling en de dialoog inzake adoptie tussen de federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap. Deze werkgroep werd voorgezeten door Prof. dr. Frederik Swennen. Ze kwam samen op 19 januari, 2 februari en 2 maart 2010.

- De vierde werkgroep, onder het voorzitterschap van Prof. Dr. Michel Vandenbroek, ging in op de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie. Thema's waren de positie en inhoud van de voorbereiding enerzijds en de inhoudelijke invulling, uitbouw en verankering van de nazorg anderzijds. Deze werkgroep kwam samen op 26 januari, 9 februari en 9 maart 2010.

De aanbevelingen van de werkgroepen werden op 27 mei 2010 gepresenteerd door de voorzitters van de respectievelijke werkgroepen op het slotcolloquium van de Staten-Generaal. Op dit colloquium reflecteerde Hans Van Loon over de aanbevelingen vanuit de principes van de Haagse conventie, gaf Dorine Chamon een toelichting en hield Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Jo Vandeuren een toespraak.

De minister stelde in zijn toespraak van 27 mei 2010 dat de Staten-Generaal kon beschouwd worden als een SWOT-analyse: een analyse van de sterkten, zwakten, opportuniteiten en bedreigingen van het Vlaamse adoptiebeleid. Het afsluiten van de Staten-Generaal was het begin van de vertaling van haar aanbevelingen in beleidsconclusies. De resultaten van de Staten-Generaal zullen de basis leggen van een nieuw decreet betreffende interlandelijke adoptie.

Als Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie hebben wij onze schouders gezet onder de organisatie, inhoudelijke invulling en samenstelling van de werkgroepen van de Staten-Generaal. De uitkomst van deze bevraging beschouwen we als het begin van elke toekomstige (Vlaamse) regelgeving rond adoptie. We hebben de uitkomsten van de Staten-Generaal samen met het kabinet van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Jo Vandeuren verder vertaald in concrete beleidsaanbevelingen die werden voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Hierin werden organisatorische en inhoudelijke implicaties verduidelijkt en ingevuld in het verlengde van de resultaten van de Staten-Generaal. 2010 gaf de aanzet, 2011 wordt het scharnierjaar en 2012 zal de implementatie van nieuwe regelgeving moeten brengen.

3. INFORMATIEVERSTREKKING

De VCA is voor Vlaanderen het eerste aanspreekpunt voor iedereen die informatie wil over binnenlandse of interlandelijke adoptie van minderjarigen. Deze informatie verstrekking is een belangrijk deel van de werking. De grootste doelgroep zijn de kandidaat-adoptieouders. Zij willen zowel algemene informatie bij het opstarten van een adoptieprocedure als nadien een specifieke toelichting bij de stand van zaken of de verdere stappen in hun individueel adoptieparcours. Daarnaast komen er ook vragen van geadopteerden, pers, adoptieouders, afstandsouders en allerlei andere personen en instanties. De informatieverstrekking aan kandidaat-adoptieouders gebeurt voornamelijk door het verspreiden van informatiebrochures en webinfo, telefonische permanentie en trajectbegeleiding.

In 2010 werkte de VCA een nieuwe informatiebrochure uit ter vervanging van de bestaande brochure, die in 2006 opgesteld werd in samenwerking met de Centrale Autoriteit van de Franse Gemeenschap (ACC) en de Federale Centrale Autoriteit (FCA). Deze brochure was vrij algemeen en kwam niet tegemoet aan de nood van de kandidaat-adoptieouders. In de nieuwe brochure vinden kandidaten een duidelijk overzicht van de verschillende stappen in de adoptieprocedure, zowel voor interlandelijke als voor binnenlandse adoptie, en dit in een klare taal. De adressen van alle overheidsinstanties en erkende voorzieningen waar zij terecht kunnen voor nadere informatie en begeleiding binnen de Vlaamse Gemeenschap, zijn hierin opgenomen. Deze brochure was afgeleverd in 2010 en wordt sinds 2011 verstuurd naar iedereen die eraan denkt om een adoptieproject op te starten.

Specifiek voor kandidaten die interlandelijk willen adopteren en zich hiervoor aanmelden bij de VCA, is er de zeer uitgebreide informatiemap 'Interlandelijke adoptie'. Alle stappen in de adoptieprocedure worden hierin gekaderd en uitvoerig toegelicht: van het hoe en waarom van de voorbereiding en de screening tot en met de bemiddelingsfase

via een adoptiedienst of een zelfstandige adoptieprocedure. De adoptiediensten en de landen waarvoor zij bemiddelen, komen ook uitgebreid aan bod. Kandidaten vinden er per land niet alleen een raming van de kosten die adoptie met zich meebrengt, maar ook een overzicht van de voorwaarden die door het herkomstland gesteld worden aan kandidaat-adoptieouders en een overzicht van de procedure die in het land zelf wordt doorlopen voordat een adoptie tot stand komt. Belangrijk is ook de duiding van adoptie op zich en het belang van de adoptiedriehoek. Dit losbladig informatie-instrument wordt regelmatig geactualiseerd.

De VCA werkte een vademecum uit, specifiek over de zelfstandige adoptieprocedure. Het is een leidraad voor KA's die in het buitenland eigen contacten hebben, om een adoptie te realiseren zonder tussenkomst van een erkende adoptiedienst. Het vademecum bevat eveneens informatie over de erkenningsprocedure bij de FCA.

Naast de papieren informatiedragers verzorgt de VCA het luik 'Adoptie' op de website van Kind en Gezin, dat zich tot een ruimer publiek richt. In 2010 werd de inhoud geschreven en uitgebreid met het oog op de lancering van de nieuwe website van Kind en Gezin in 2011.

De trajectbegeleiders verzorgen de telefoonpermanentie gedurende 4 halve dagen per week en beantwoorden de schriftelijke vragen die per post of per e-mail worden gesteld door een verscheidenheid aan personen en instanties. Zij behandelen onder meer de aanmeldingen voor binnenlandse of buitenlandse adoptie, adoptie via een adoptiedienst of zelfstandige adoptie en doen dit zo veel mogelijk digitaal. Deze vorm van communicatie zorgt voor een snelle afhandeling van vragen en acties met betrekking tot de adoptiedossiers. Om de opvolging van de dossiers nog verder te optimaliseren, werd in 2010 een specifiek ICT-instrument in gebruik genomen.

4. INTERLANDELIJKE ADOPTIE

In 2010 oversteeg het aantal kandidaten, dat een kind willen adopteren, opnieuw het aantal interlandelijk geadopteerde kinderen in dat jaar. Van 2006 tot en met 2010 kregen 1640 kandidaten een geschiktheidsvonnissen voor interlandelijke adoptie. In diezelfde jaren kwamen 997 kinderen aan. Heel wat van deze kinderen vonden een thuis bij een gezin dat nog een beginseltoestemming onder de vorige regelgeving kreeg, wat het probleem duidelijk maakt. Honderden kandidaten met een geschiktheidsvonnissen konden nog geen kind in hun gezin verwelkomen. Elk jaar wordt de groep wachtende kandidaten met een geschiktheidsvonnissen groter.

Hieronder volgt een overzicht van de cijfers bij de verschillende stappen in de procedure.

In 2010 zagen we een iets kleinere instroom van kandidaten dan in 2009. Het aantal uitgereikte attesten van voorbereiding lag gelijk aan het aantal dat uitgereikt werd in 2009. De diensten die de voorbereiding verzorgen, merkten dat zeer veel kandidaten zich wel inschrijven, maar niet komen opdagen of afhaken na de eerste bijeenkomst en dus geen attest krijgen. Er is een daling met 20% van het aantal tussenvonnissen. Nogal wat kandidaat-adoptieouders beslisten dus na de voorbereiding om (nog) geen verzoekschrift in te dienen bij de jeugdrechtbank. Er werden in 2010 ook 10% minder maatschappelijk onderzoeken gerealiseerd en 25% minder geschiktheidsvonnissen uitgesproken dan in 2009.

Het aantal aangekomen kinderen is gedaald met 16%, waarmee we net onder het aantal van 2008 uitkomen.

Overzicht cijfers

	2005*	2006	2007	2008	2009	2010
Aanmeldingen	626	884	831	597	592	560
Vorbereidingen ⁽¹⁾	377	613	482	440	331	330
Tussenvonnissen		604	595	466	358	280
Maatschappelijk onderzoeken ⁽²⁾	288	403	500	601	362	327
Geschiktheidsvonnissen ⁽³⁾	233	297	428	422	297	221
Aangekomen kinderen	172	162	176	210	244	205
Erkenning en registratie ⁽⁴⁾		179	155	186	209	176

4.1 Overzicht cijfers interlandelijke adoptie

Bron: VCA

(1) Het betreft de uitgereikte attesten van voorbereiding (voorbereiding is enkel nodig voor 1ste adoptie).

(2) Het betreft het aantal gerealiseerde maatschappelijke onderzoeken door een dienst voor maatschappelijk onderzoek

(3) Het betreft het aantal door de jeugdrechtbank uitgesproken geschiktheidsvonnissen die de VCA ontvangen heeft via de FCA (voor 2010 ontvangen op 12 april 2011. 2005 geeft een gecombineerd cijfer van beginseltoestemming met 24 geschiktheidsvonnissen na het in voege treden van de nieuwe wet in september 2005)

(4) Het betreft het aantal registraties van de erkenningen van interlandelijke adopties waarover de VCA door de FCA werd ingelicht, waarvan vier zelfstandige adopties. Volgens de website van de FCA gebeurden 197 erkenningen, maar de FCA rekent erkenningen per kind, de VCA per adoptie, siblings kunnen hier dus een verschil maken

* Op 1 september 2005 trad de nieuwe adoptiewet in werking waardoor de eerste erkenningen en registraties pas in 2006 gerealiseerd werden

4.1 VOORBEREIDING

4.1.1 VOORBEREIDING OP ADOPTIE VAN EEN NIET-GEKEND KIND

De VCA erkent en subsidieert VCOK en Triobla als voorbereidingscentra voor interlandelijke adoptie. Kandidaat-adoptieouders volgen er een verplichte vorming van 20 uur. Op 18 februari en 24 september 2010 had de VCA overleg met beide centra.

De centra weven de adoptiedriehoek, die ingaat op de verschillende relaties tussen geboorteouders, geadopteerde en adoptieouders, als een rode draad doorheen het voorbereidingsprogramma. Zij trachten een zo realistisch mogelijk beeld te schetsen over de interlandelijke adoptie van een kind. Zij informeren over het verloop van de procedure, de positie van het Haags adoptieverdrag, rouw- en verlieservaring bij de betrokken partijen, hechting in het kader van adoptie en over opvoeding en identiteitsvorming bij een adoptiekind. Het aantal afgeronde voorbereidingen, 330 in 2010, betreft in alle gevallen eerste adopties. Wie zich aanmeldt voor een tweede adoptie, moet geen tweede maal het voorbereidingsprogramma volgen. In vergelijking met 2009 bleef het aantal afgeronde voorbereidingen stabiel.

4.1.2 VOORBEREIDING OP ADOPTIE VAN EEN GEKEND KIND

De voorbereiding op de adoptie van gekende kinderen, waarvan het traject in 2009 grondig gewijzigd werd, kreeg in 2010 verdere uitvoering. De VCA ontving 15 kandidaat-adoptieouders voor een individueel gesprek. Zij wilden een kind adopteren dat met hen verwant is en in het buitenland verblijft. Tijdens dit onderhoud lichtte de VCA hen de verplichte adoptieprocedure uitvoerig toe en werd verder ingegaan op hun specifieke adoptieproject. Nadien kregen zij een schriftelijke neerslag van dit gesprek waarin een eerste inschatting gegeven werd over de realiseerbaarheid van de geplande adoptie.

Als er op het eerste gezicht juridisch geen obstakels zijn, verwijst de VCA deze KA's door naar een voorbereidingsprogramma dat gegeven wordt door VCOK. Hierin wordt vooral aandacht besteed aan de eigenheid van adoptie en de betekenis ervan voor de drie betrokken partijen, namelijk de geboorteouder(s), het adoptiekind en de adoptieouder(s), binnen deze specifieke adoptiecontext. Als het adoptieproject echter geen enkele slaagkans heeft, deelt de VCA de mensen mee dat het weinig zin heeft om deel te nemen aan het voorbereidingsprogramma. De VCA verleent deze service aan zelfstandige kandidaten voor de adoptie van een gekend kind omdat zij wil vermijden dat er hooggespannen, maar onrealistische verwachtingen ontstaan, zowel bij het kind als bij zijn familie. Omdat de VCA op dit punt in de procedure niet de bevoegdheid heeft om mensen de toegang tot het voorbereidingsprogramma te ontzeggen, kan zij niet vermijden dat kandidaten, ondanks alles, beslissen om verder te gaan en deelnemen aan het voorbereidingsprogramma. Er werden voorbereidingen voor interlandelijke intrafamiliale adopties georganiseerd in februari, juni en november 2010.

4.2 MAATSCHAPPELIJK ONDERZOEK

In het kader van de geschiktheidsprocedure beveelt de jeugdrechtbank een maatschappelijk onderzoek. De bevoegdheid voor de uitvoering van dit onderzoek berust bij de VCA, die de dispatching op zich neemt naar de 5 diensten voor maatschappelijk onderzoek (DMO's) die bij besluit van de Vlaamse Regering hiervoor de aangewezen instanties zijn. De werkwijze van de DMO's, die dateert van voor de wet van 2005, is neergeschreven in een draaiboek dat constant bijgestuurd en geoptimaliseerd wordt. Dit blijft een onmisbaar instrument voor de eenvormige uitvoering van het maatschappelijk onderzoek. Naar aanleiding van de nieuwe regelgeving rond de verlenging

van het geschiktheidsvonnis kregen zij als bijkomende taak zorgen voor een actualisatie van het maatschappelijk onderzoek nadat de kandidaat-adoptieouders een verzoek tot verlenging hadden ingediend bij de jeugdrechtbank. Overlegmomenten met de coördinatoren van de DMO's vonden plaats op 18 januari, 29 maart, 14 juni, 4 oktober en 6 december 2010.

In 2010 werd ook het onderzoeksproject dat startte in 2009, 'Evaluatie van de huidige screening van adoptieouders uitgevoerd door de diensten voor maatschappelijk onderzoek van de CAW's in het kader van de geschiktheidsprocedure voor interlandelijke adoptie gevoerd voor de jeugdrechtbank', afgewerkt. Het rapport van dit onderzoek, dat opgemaakt is door Prof. Dr. Johan Vanderfaeillie van de VUB, wordt in 2011 gepubliceerd. Dit onderzoeksproject bestond uit een literatuurstudie over de relevante risico- en protectieve factoren bij adoptieouderschap en uit een onderzoek naar de adviezen gegeven door de DMO's en het daaruit volgend geschiktheidsvonnis. Op basis van dit onderzoek zal er in 2011 verder gewerkt worden aan een optimalisering van het maatschappelijk onderzoek en de werking van de DMO's.

4.2.1 WACHTTIJD EN DUUR VAN DE GESCHIKTHEIDSPROCEDURE

In 2010 werden 22% minder tussenvonnissen uitgesproken in vergelijking met 2009. Daarnaast kregen de DMO's 51 opdrachten met het oog op de actualisatie van het maatschappelijk onderzoek zoals voorzien in de wetgeving inzake de verlenging van het geschiktheidsvonnis en werden er 29 aanvullende onderzoeken gevraagd door de jeugdrechtbanken. In totaal kregen de DMO's dus 360 opdrachten.

Kandidaat-adoptieouders wachtten in 2010 gemiddeld 79 dagen vooraleer ze konden starten met het maatschappelijk onderzoek. Eens het maatschappelijk onderzoek gestart was, werd het gemiddeld 53 dagen na het eerste gesprek afgerond. Conform de regelgeving moet de DMO dit onderzoek binnen de twee maanden na ontvangst van het tussenvonnis afronden, maar dat is feitelijk onmogelijk. Er verloopt meestal al enige tijd voordat de opdracht bij de DMO aankomt en zowel voor de KA's als voor de DMO is het zelden mogelijk om de reeks van 4 gesprekken onmiddellijk aan te vatten. Dit, samen met de twee teambesprekingen en de opmaak van het verslag, kan onmogelijk afgerond worden binnen de twee maanden na het tussenvonnis.

Wachttijd en duur

	Gemiddelde wachttijd om te starten		Gemiddelde duur van het onderzoek	
	Dagen	Weken	Dagen	Weken
2007	112	16	58	8
2008	105*	15	61	9
2009	53	8	55	8
2010	79	11	53	8

4.2 Wachttijd en duur maatschappelijk onderzoek
Bron: VCA

* KA's die startten in februari 2008, wachtten gemiddeld 159 dagen, wie startte in december 2008 wachtte gemiddeld nog 62 dagen

Adviezen van de diensten voor maatschappelijk onderzoek

	2007	2008	2009	2010
Negatief	82	95	54	69
Risicofactoren	3	26	16	1
Bijkomende gesprekken	10	9	1	4
Uitstel ⁽¹⁾	22	35	31	30
Neutraal	5	16	4	
Positief	317	348	199	165
Positief voor 1 specifiek kind	4	8		10
Positief voor 1 ouder kind		1		1
Positief voor 1 of 2	8	13	11	7
Positief voor 1 of meer	1	4	1	1
Positief voor 1, negatief voor 2 ⁽²⁾	15		1	8
Positief voor 2	16	15	18	15
Positief voor specifieke kinderen	2	2	7	
Positief voor 3		1		
Stoppen ⁽³⁾	15	28	19	16
Totaal	500	601	362	327

4.3 Adviezen van de diensten voor maatschappelijk onderzoek

Bron: VCA

(1) Voor 2010 van 6 maanden tot 2 jaar

(2) Waarvan 1 positief voor 1, uitstel voor 2

(3) Na minstens 1 gesprek waarvan een rapport werd afgeleverd: zwangerschap, opschorting op vraag van de KA's, stoppen

4.2.2 ADVIEZEN

Het aantal afgeleverde rapporten ligt in 2010 10% lager dan in 2009. Een aantal maatschappelijke onderzoeken was al opgestart in 2009 en een aantal rapporten zullen pas in 2011 behandeld worden door de jeugdrechtbank.

Het aandeel negatieve adviezen maakt net geen 21% uit van het totale aantal afgeleverde rapporten en ligt daarmee 6% hoger dan in 2009.

61% van de adviezen van de DMO's aan de jeugdrechtbank was positief. 2% van de adviezen was wel positief voor één kind, maar negatief voor 2 kinderen.

In 2010 werden geen neutrale adviezen meer geformuleerd. Bij één dossier was er wel nog sprake van risicofactoren zonder

duidelijk positief of negatief advies.

In 4 dossiers adviseerde de DMO aan de jeugdrechtbank om een opdracht te geven voor bijkomende gesprekken. Net als in 2009 was er in 9% van de dossiers een uitstel van advies voor een termijn die schommelde tussen 6 en 24 maanden.

Net als in 2009, besliste bijna 5% van de kandidaten zelf om de procedure stop te zetten.

4.2.3 GESCHIKTHEIDSVONNISSEN

De VCA beschikt niet over de vonnissen waarbij de rechtbank negatief oordeelt over de geschiktheid. Enkel de vonnissen waarin de geschiktheid wordt uitgesproken of bijkomende onderzoeken worden bevolen, worden door de FCA of de jeugdrechtbank aan de VCA gemeld. In 2010 werden opnieuw minder

Overzicht beslissingen jeugdrechtbanken

Advies diensten voor maatschappelijk onderzoek												
	Bijkomende gesprekken	Negatief	Neutraal/risicofactoren	Positief 1 kind	Positief, 1 specifiek kind	Positief, 1 ouder kind	Positief, 1 of 2	Positief, 2 kinderen	Positief 1 kind, negatief 2 kinderen	Positief, 1 of meer	Uitstel	Totaal
Beslissing jeugdrechtbank*												
Geschikt, 1 kind	2	16	4	140	2						7	171
Geschikt, 2 kinderen		2		6			5	13	8	1		35
Geschikt, 1 of 2 kinderen				1			4	3	1			9
Geschikt, 3 kinderen					1							1
Geschikt, 1 specifieke kind					3							3
Geschikt, 1 ouder kind						1						1
Geschikt in beroep, 2 kinderen											1	1
Verlenging geschiktheidsvonnissen		1		18								19
Totaal	2	19	4	165	6	1	9	16	9	1	8	240

4.4 Overzicht beslissingen jeugdrechtbank, geschiktheid interlandelijke adoptie - 2010

Bron: VCA

* Vonnissen uitgesproken in 2010 waarvan de VCA op de hoogte werd gebracht door de FCA tot 12/04/11

geschiktheidsvonnissen afgeleverd door de jeugdrechtbanken. Er werden 221 kandidaten geschikt verklaard door de jeugdrechtbank, van wie 16 na een actualisatie van hun verslag van het maatschappelijk onderzoek. Bovendien kregen nog eens 19 kandidaat-adoptieouders een

verlenging van hun geschiktheidsvonnissen. 1 kandidaat-adoptieouder kreeg na een beroepsprocedure een geschiktheidsarrest.

Daarnaast werden ook nog eens 29 vonnissen uitgesproken waarin aanvullend onderzoek werd bevolen.

Overzicht aanvullende onderzoeken jeugdrechtbanken

Advies diensten voor maatschappelijk onderzoek				
	Bijkomende gesprekken	Negatief	Uitstel	Totaal
Beslissing jeugdrechtbank				
Aanvullend onderzoek	2	6	7	15
Aanvullend onderzoek na uitstel		1	9	10
Aanvullend onderzoek door andere DMO		4		4
Totaal	4	11	16	29

4.5 Overzicht aanvullende onderzoeken jeugdrechtbank, geschiktheid interlandelijke adoptie - 2010

Bron: VCA

4.3 BEMIDDELING

Het merendeel van de kandidaat-adoptieouders doet een beroep op een adoptiedienst voor bemiddeling. De VCA zat op 14 januari, 21 mei en 14 oktober 2010 met de coördinatoren van de interlandelijke adoptiediensten rond de tafel.

Daarnaast onderzoekt en evalueert de VCA zelf de zelfstandige adoptieprojecten.

Vanuit het overleg met de centrale autoriteiten van de andere gemeenschappen en de contacten met de Federale Centrale Autoriteit werden de bemiddelingsprocedures regelmatig geëvalueerd en waar nodig en mogelijk bijgestuurd.

4.3.1 ADOPTIEKINDEREN AANGEKOMEN NA BEMIDDELING DOOR ERKENDE ADOPTIEDIENSTEN

In 2010 werden 205 kinderen opgenomen in een adoptiegezin in Vlaanderen na bemiddeling door een van de 4 erkende adoptiediensten: Ray of Hope, Flanders Intercountry Adoption Care (FIAC), De Vreugdezaaiers en Het Kleine Mirakel (HKM).

Herkomstlanden

In 2010 zien we een daling van het aantal geplaatste kinderen via een erkende adoptiedienst met 16% t.o.v. 2009, wat gezien de internationale evolutie in interlandelijke adoptie niet verwonderlijk is. De voornaamste dalingen zien we in Ethiopië, Kazachstan en Rusland. Het kanaal Rusland werd niet verder gezet na de sluiting van adoptiedienst Horizon. De opvolgrapporten worden wel verder afgeleverd door Fiac.

Kazachstan plant een nieuwe adoptieregelgeving en aanvaardt sinds 1 juni 2010 geen nieuwe dossiers meer. Het grootste effect hiervan op het aantal adopties verwachten we in 2011. Ook in Ethiopië zien we een daling van bijna 20% zonder aanwijsbare reden. Enkel in China en India zien we het aantal adopties stijgen. De stijging van het aantal adoptiekinderen uit China heeft te maken met de plaatsing van kinderen uit de special needs-lijst. In India waren er in

2009 plaatselijk grote vertragingen in de afhandeling van de dossiers, waardoor alle kinderen met vertraging aankwamen in 2010 i.p.v. in 2009.

Het aandeel van adopties vanuit Haagse landen is bijna 25% van het totaal aantal interlandelijke adopties in 2010. In aantal is het een stijging van 34 naar 51 adopties.

Van de 205 aangekomen kinderen waren er 129 jongens en 86 meisjes.

Wachttijden

De gemiddelde wachttijden variëren sterk van herkomstland tot herkomstland. De tijd die verstrijkt tussen het verkrijgen van het geschiktheidsvonnissen en de kindtoewijzing gaat van 10 tot 11 maanden voor Polen en Marokko, tot een wachttijd van 45 maanden voor Colombia. De tijd die verloopt tussen de kindtoewijzing en de effectieve opname in het adoptiegezin heeft veel te maken met het verloop van de procedure in het herkomstland. Sommige landen eisen dat de adoptieouders na de toewijzing een aantal weken ter plaatse doorbrengen met het kind voordat ze ermee naar België mogen vertrekken (bv. Kazachstan, Colombia). In andere landen (Haïti en India) kunnen de adoptieouders het hun toegewezen kind pas na een jaar adopteren en ophalen.

In tabel 4.9 wordt de gemiddelde tijd weergegeven die verstrijkt tussen de aanmelding bij de VCA en de kindtoewijzing en daarnaast de wachttijd tussen de datum van het geschiktheidsvonnissen en de kindtoewijzing. In een laatste kolom staat een overzicht van de kindtoewijzingen via de adoptiediensten die door de VCA werden goedgekeurd. Niet elk van deze toegewezen kinderen werd al in 2010 opgenomen in het adoptiegezin.

Plaatsingen volgens herkomstland

Herkomstland	2009		2010	
	Aantal	%	Aantal	%
China	13	5,3	18	8,8
Colombia	0	0,0	3	1,5
Ethiopië	107	43,9	87	42,4
Filipijnen	2	0,8	2	1,0
Haïti	3	1,2	3	1,5
India	0	0,0	10	4,9
Kazachstan	86	35,2	64	31,2
Polen	2	0,8	0	0,0
Rusland	14	5,7	0	0,0
Sri Lanka	3	1,2	3	1,5
Thailand	3	1,2	3	1,5
Zuid-Afrika	11	4,5	12	5,9
Totaal uit buitenland afkomstig	244	100,0	205	100,0

4.6 Plaatsing volgens herkomstland via de erkende adoptiedienst 2009 - 2010
Bron: VCA

Verdeling volgens geslacht en herkomstland

Herkomstland	Jongens	Meisjes	Totaal
China	12	6	18
Colombia	1	2	3
Ethiopië	51	36	87
Filipijnen	0	2	2
Haïti	2	1	3
India	3	7	10
Kazachstan	38	26	64
Polen	0	0	0
Rusland	0	0	0
Sri Lanka	2	1	3
Thailand	0	3	3
Zuid-Afrika	10	2	12
Totaal	119	86	205

4.7 Plaatsing via de erkende adoptiedienst volgens geslacht - 2010
Bron: VCA

Plaatsingen volgens herkomstland door de jaren heen

Landen van herkomst	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Bolivia		3	5		2	2	1	1											
Bulgarije						4	7	3	2	3	2								
Burundi			2	7		2													
Cambodja											1	20							
Chili	12	2	4	3	3	3		1	1										
China					2	8	10	18	34	29	42	49	64	63	47	30	8	13	18
Colombia	17	16	17	16	8	7	10	11	2	3	5	3	1	4	3	3	1		3
Ecuador	12	12	6	13	6	1	7	4	2	4	3	2	2						
El Salvador								1	1										
Ethiopië					3	1	25	18	31	17	22	29	17	59	58	88	97	107	87
Filipijnen	9	10	13	13	9	15	9	12	19	11	11	9	17	7	10	9	6	2	2
Frankrijk			5	5	2	3													
Haïti	9	3		40	40	26	21	11	23	31	29	5						3	3
India	77	68	60	73	66	49	38	36	35	32	18	12	13	10	15	5	9		10
Kazachstan																26	58	86	64
Moldavië				1	2	3	3	7	2										
Nepal		1	5		1														
Oekraïne						2													
Polen																	4	2	
Roemenië	3	13	1		5	7	17	19	15	5	1								
Rusland							4	12	10	7	12	13	10	14	17	4	8	14	
Rwanda	26	27	4																
Sri Lanka								2	3	3	7	7	3	5	3	2	5	3	3
Thailand								3	1	2	1	5	6	1	1	2	4	3	3
Vietnam				7	23	15	36	24	27	25	28	4							
Zaire				24	3	3													
Zuid-Afrika								1	2	1	5	7	10	9	8	7	10	11	12
Andere	11	12	5		2														
Totaal uit buitenland afkomstig	176	167	127	202	177	151	188	184	210	173	187	165	143	172	162	176	210	244	205

4.8 Plaatsingen volgens herkomstland via de erkende adoptiediensten 1992 - 2010
Bron: VCA

Wachttijd per herkomstland

Herkomstland	Gemiddelde doorlooptijd tussen aanmelding bij de VCA en kindtoewijzing		Gemiddelde wachttijd tussen geschiktheidsvonnissen en kindtoewijzing		Aantal kindtoewijzingen in 2010
	Dagen	Maanden	Dagen	Maanden	
Burkina Faso	960	32	574	19	1
China	1816	61	968	32	20
Colombia	1 630	54	1 339	45	1
Ethiopië	1 219	41	708	24	100
Filipijnen	1 550	52	1 048	35	2
India	1 075	36	617	21	6
Kazachstan	990	33	494	17	69
Marokko	871	29	325	11	1
Nigeria	857	29	402	13	2
Polen	663	22	287	10	8
Sri Lanka	911	30	524	18	2
Thailand	1 739	58	1 302	43	3
Zuid-Afrika	1 054	35	553	18	11
Totaal					226

4.9 Wachttijden per herkomstland - 2010
Bron: VCA

Kanaalonderzoeken (KO)

Adoptiediensten die in een nieuw land een adoptiesamenwerking willen opzetten, hebben hiervoor toestemming nodig van de VCA. De VCA verleent deze toestemming na het voeren van een kanaalonderzoek dat gebaseerd is op een uitgebreid inlichtingendossier van de adoptiedienst. Een kanaalonderzoek houdt een grondige analyse in van de wetgeving en de plaatselijke procedures die worden getoetst aan het Haags Adoptieverdrag en de Belgische adoptiewetgeving. Daarnaast worden ook de betrokken organisaties en contactpersonen onderzocht en worden de financiële transacties, die nodig zijn om een adoptie tot stand te brengen, doorgelicht. Het voeren van kanaalonderzoeken gebeurt altijd in samenwerking met verschillende externe partners en met de betrokken

buitenlandse instanties. Vooral voor de landen die het Adoptieverdrag van Den Haag (nog) niet ratificeerden, moet er vaak lang gewerkt worden aan een procedure die alle garanties kan bieden die onze Belgische wetgeving vereist. De goedkeuring van een nieuw adoptie-kanaal gebeurt gefaseerd.

- De adoptiedienst vraagt een toestemming om prospectie te doen in een bepaald land.
- De VCA verleent toestemming voor de exploratie, tenzij zij onmiddellijk al tegenindicaties kan geven (bv. moratorium wegens wetwijzigingen ter plaatse, zware ramp die adopties voorlopig uitsluiten, ...).
- De adoptiedienst prospecteert vervolgens het land en de regelgeving, legt

contacten ter plaatse en stelt een omstandig inlichtingendossier samen voor de VCA.

- De VCA voert een kanaalonderzoek uit en beoordeelt het kanaal.
- Als de beoordeling positief is, geeft de VCA een voorlopig akkoord aan de adoptiedienst. Dit betekent dat de adoptiedienst maximum 3 proef-dossiers kan starten via dat bepaalde kanaal.
- Na afronding van de proefdossiers, worden deze door de VCA geëvalueerd. Als de evaluatie positief is, verleent de VCA een definitieve goedkeuring van het kanaal en kan de adoptiedienst een wachtlijst aanleggen.
- Als een adoptiedienst zijn werking wil uitbreiden naar andere tehuizen, een andere regio, via andere contacten, in een land waarmee er al een samenwerking is, worden 6 proefdossiers toegestaan in plaats van 3. Na positieve evaluatie van de eerste 3 afgehandelde proefdossiers kan de definitieve goedkeuring verkregen worden.

In 2010 werd de laatste hand gelegd aan de handleiding voor adoptiediensten met betrekking tot kanaalonderzoeken. De nieuwe handleiding wordt in 2011 in gebruik genomen.

De adoptiediensten dienden in 2010 in totaal 18 nieuwe aanvragen in om kanaalprospectie te doen (Ghana, Jamaica, Rwanda, Roemenië, Kenia, Kaapverdië, India, Cambodja, Portugal, Azerbeidzjan, Armenië, Korea, Guinea, Mauritius, Lesotho, Malawi, Honduras en Moldova). De VCA gaf in 2010 voor 12 landen toestemming (Ghana, Jamaica, Rwanda, Kenia, Kaapverdië, Cambodja, Portugal, Mauritius, Lesotho, Malawi, Honduras en Moldova). Voor 1 land werd gevraagd te wachten tot wanneer de nieuwe wetgeving van kracht wordt (Roemenië), 1 land werd geweigerd omdat een andere

adoptiedienst lopende proefdossiers behandelt en deze proeffase afgewacht moet worden alvorens een nieuwe dienst toe te laten (India), 4 aanvragen kregen toestemming begin 2011 (Azerbeidzjan, Armenië, Korea, Guinea). De VCA ontving 3 nieuwe inlichtingendossiers van de adoptiediensten (Kaapverdië, Kenia en Honduras) en startte voor 2 landen het kanaalonderzoek op in 2010 (Kaapverdië en Kenia). Omdat het inlichtingendossier voor Honduras pas eind 2010 werd ingediend, startte het onderzoek door de VCA pas begin 2011. De VCA verleende een voorlopig akkoord voor Bulgarije: 3 proefdossiers werden opgestart.

In totaal waren er 10 landen met lopende kanalen in 2010 (India, Ethiopië, Sri Lanka, China, Kazachstan, Polen, Zuid-Afrika, Colombia, Filipijnen en Thailand). Dat is 1 minder dan het vorige jaar, enkel Rusland viel af. Daarnaast liepen in 7 landen kanalen in proeffase waarvan 1 gestart in 2010 (Bulgarije) en 6 gestart vóór 2010 maar (nog) niet afgerond in 2010 (Burkina Faso, Nigeria, India, Nepal, Marokko, Haïti). In totaal zijn er dus adoptiedossiers in behandeling in 17 landen.

Hieronder volgt een overzicht van de kanalen per adoptiedienst.

De Vreugdezaaiers

De Vreugdezaaiers werkt nog altijd in India. Het kanaal in Calcutta is al jaren een lopend kanaal, het kanaal in Bhubaneshwar loopt sinds 2009 in proeffase. Daarnaast werden ook proefdossiers ingediend in New Dehli. In 2010 werden wel adoptiekinderen geplaatst uit India, maar er konden geen nieuwe contracten worden afgesloten: Calcutta staat voorlopig geen nieuwe aanvragen toe en voor de andere 2 kanalen zijn de proefdossiers nog niet afgerond. Verder liepen bij De Vreugdezaaiers proefdossiers in Marokko en in Nepal. Door de aanhoudende politieke instabiliteit vorderden de dossiers in Nepal niet.

De proeffase in Marokko zal wellicht in 2011 afgerond kunnen worden. Bij een positieve evaluatie van de proefdossiers kan de Vreugdezaaiers een definitieve goedkeuring krijgen. De Vreugdezaaiers diende 4 aanvragen in om prospectie te starten (Ghana, Jamaica, Rwanda en Roemenië). Enkel voor Roemenië verleende de VCA geen toestemming wegens het moratorium dat nog steeds door dit land wordt opgelegd. De VCA ontving van De Vreugdezaaiers geen inlichtingendossiers. Er werd bijgevolg geen kanaalonderzoek opgestart door de VCA.

Het Kleine Mirakel

Het Kleine Mirakel was in 2010 werkzaam in Kazachstan en in Polen. Het kanaal Kazachstan werd in de loop van 2010 opgeschort door Kazachstan omdat het land het Verdrag van Den Haag wilde ratificeren en de wetgeving hierop afstemmen. Lopende dossiers konden verder gaan, er konden geen nieuwe aanvragen meer ingediend worden. Voor Polen konden wel enkele kindtoewijzingen worden goedgekeurd door de VCA, maar de kinderen zijn niet aangekomen in 2010. Het Kleine Mirakel diende aanvragen in om prospectie te starten in 10 nieuwe landen (Kenia, Kaapverdië, India, Cambodja, Portugal, Azerbeidzjan, Armenië, Korea, Guinea en Mauritius). Voor 5 van deze landen verleende de VCA toestemming en kon Het Kleine Mirakel mogelijkheden tot samenwerking onderzoeken (Mauritius, Portugal, Cambodja, Kaapverdië en Kenia). Voor 1 land verleende de VCA geen toestemming (India) omdat een andere adoptiedienst hier dossiers in proeffase behandelde. De overige aanvragen gebeurden eind 2010 waardoor de toestemming voor prospectie pas gegeven kon worden begin 2011. In 2010 liepen bij de VCA voor Het Kleine Mirakel kanaalonderzoeken in Bulgarije, Kameroen, Oeganda, Oekraïne, Kenia en Kaapverdië. Enkel de laatste 2 werden nieuw opgestart in 2010. Het kanaalonderzoek in Bulgarije was

afgerond in 2010 en resulteerde in een voorlopig akkoord om met proefdossiers te starten. Er werden nog geen kindtoewijzingen ontvangen. Het kanaal Oeganda werd geweigerd omdat de voorgestelde werkwijze niet in overeenstemming was met de adoptiewetgeving van het herkomstland. De overige lopende kanaalonderzoeken (Kameroen, Kenia en Oekraïne) konden in 2010 nog niet worden afgerond.

FIAC

FIAC heeft als lopende kanalen Zuid-Afrika, Colombia, Filipijnen, Thailand en Ethiopië. In Nigeria lopen 3 dossiers in proeffase (gestart in 2009), waarvan voor 2 dossiers een kindtoewijzing kon worden goedgekeurd in 2010. Er kwamen in 2010 nog geen kinderen aan uit Nigeria. De onderhandelingen om de adoptiesamenwerking met Rusland verder uit te bouwen, resulteerden uiteindelijk niet in een werkbaar adoptiekanaal. FIAC besliste om niet verder te investeren in dit herkomstland. Enkel de follow-up rapportage voor de dossiers uit het verleden van de intussen gestopte adoptiedienst Horizon, wordt nog verder opgenomen in samenwerking met de VCA die instaat voor de verzending ervan naar de Russische overheden. FIAC hernieuwde eveneens zijn accreditatie ter plaatse in Chili en Bolivië. Het accreditatieproces voor Chili is nog steeds lopende. Voor Bolivië is het voorlopig on hold gezet door de Boliviaanse overheid die voorlopig geen nieuwe accreditaties meer aanvaardt. Verder ontving de VCA in 2010 van FIAC 4 nieuwe aanvragen om prospectie te starten (Lesotho, Malawi, Honduras en Moldova). Elk van deze aanvragen werden goedgekeurd door de VCA. FIAC diende in 2010 geen enkel volledig inlichtingendossier in.

	De Vreugdezaaiers	Ray of Hope	Het Kleine Mirakel	FIAC
Aanvraag nieuwe kanalen in 2010	Ghana Jamaica Rwanda Roemenië		Kenia Kaapverdië India Cambodja Portugal Azerbeidzjan Armenië Korea Guinea Mauritius	Lesotho Malawi Honduras Moldova
Goedkeuring start prospectie in 2010	Rwanda Jamaica Ghana		Mauritius Portugal Cambodja Kaapverdië Kenia	Moldova Honduras Malawi Lesotho
Inlichtingendossier van adoptiedienst ontvangen in 2010			Kenia Kaapverdië	
KO gestart door de VCA in 2010			Kenia Kaapverdië	
Voorlopig akkoord (Proeffase)			Bulgarije	
Definitieve goedkeuring				
Lopende kanalen in 2010	India	Ethiopië Sri Lanka China ⁽¹⁾	Kazachstan ⁽²⁾ Polen	Ethiopië Zuid-Afrika Colombia Filipijnen Thailand

4.10 Kanalen volgens fase en adoptiedienst bij de VCA - 2010
Bron: VCA
(1) Nieuwe dossiers enkel mogelijk voor special needs-lijst
(2) Opgeschort in 2010

Ray of Hope

De lopende kanalen bij Ray of Hope zijn Sri Lanka en Ethiopië. Haïti en Burkina Faso zijn kanalen in proeffase. Begin 2010 werd het kanaal Haïti opgeschort door de rampzalige aardbeving daar. In 2010 verrichte de VCA verder onderzoek naar de werkbaarheid van de overheden ter plaatse, rekening houdend met de omstandigheden. In 2010 kon het kanaal niet opnieuw worden opengesteld. Voor 3 hangende proefdossiers, waarvan al een kindtoewijzing was goedgekeurd en een deel van de rechtbankprocedure ter plaatse was doorlopen, werd in samenwerking met de FOD Buitenlandse Zaken een regeling uitgewerkt om de 3 betrokken kinderen naar Vlaanderen te laten komen zonder dat de adoptieuitspraak al een feit was. De proefdossiers konden dan ook niet geëvalueerd worden omdat de vooropgestelde procedure niet kon worden uitgevoerd. In 2010 werkte Haïti ook aan een nieuwe adoptiewetgeving waardoor wellicht de bemiddeling anders zal moeten verlopen en een nieuwe evaluatie noodzakelijk zal zijn. Voor Burkina Faso kon de VCA voor 1 proefdossier een kindtoewijzing goedkeuren. Er kwamen nog geen kinderen aan uit dit land. Voor het kanaal China, dat in 2009 werd overgenomen van de niet meer bestaande adoptiedienst Horizon, konden in 2010 enkel lopende dossiers worden afgewerkt. Nieuwe dossiers konden niet worden ingediend, tenzij het aanvragen betrof van kinderen met speciale noden. In 2010 kreeg Ray of Hope van de VCA de goedkeuring voor deze uitbreiding. Omdat het geen verandering betrof van de procedure in China zelf, maar een wijziging in de procedure in Vlaanderen, deed de VCA geen kanaalonderzoek voor deze uitbreiding. Het lopende kanaalonderzoek bij de VCA voor Burundi kon in 2010 nog niet afgerond worden.

4.3.2 ZELFSTANDIGE ADOPTIEDOSSIEERS

KA's kunnen er ook voor kiezen om een adoptie te realiseren zonder bemiddeling van een erkende adoptiedienst. In dat geval dienen ze een inlichtingendossier in. Op basis hiervan kan de VCA een kanaalonderzoek opstarten. Kanaalonderzoeken worden opgestart zodra de VCA beschikt over een geschiktheidsvonnis van de KA's (dus na het doorlopen van de procedure van voorbereiding en geschiktheid). Het kanaalonderzoek neemt maximaal 4 maanden in beslag (met mogelijkheid tot verlenging naar 6 maanden).

De beoordeling van een kanaal gebeurt op gelijkaardige wijze als bij een adoptiedienst. Na goedkeuring van het zelfstandige adoptiekanaal vervult de VCA nog een belangrijke rol in de verdere procedure, onder meer wat betreft de verzending van het ouderdossier naar de bevoegde autoriteiten, het ontvangen van het kinddossier en het matchingsvoorstel, de goedkeuring van het kinddossier en de matching én de opmaak van attesten met het oog op de erkenningsprocedure.

Binnen de zelfstandige adoptie hanteert de VCA een andere aanpak voor intrafamiliale adoptie.

De VCA maakt een inschatting van de haalbaarheid van het adoptieproject voor de eigenlijke voorbereidings- en geschiktheidsprocedure. De VCA kan op dat moment al aangeven of het zin heeft om de procedure al dan niet verder te zetten. Wanneer KA's beslissen om verder te gaan, kan de VCA al starten met een preliminair onderzoek van het kanaal. Op die manier wordt tijd gewonnen zodat, indien toegestaan, het kind snel zijn familie in België kan vervoegen. Het eigenlijke kanaalonderzoek en de beoordeling van het kanaal kunnen echter maar plaatsvinden nadat de KA's over een geschiktheidsvonnis beschikken.

Voor zelfstandige adopties kan de VCA geen volledig overzicht geven van het aantal plaatsingen in het adoptiegezin. De FCA

licht de VCA wel in over de registratie van de erkenning van zelfstandige adopties, maar niet over de aankomst van het kind.

Zelfstandige adoptie van een ongekend kind (niet-familiaal)

In 2010 ontving de VCA 9 nieuwe aanvragen voor kanaalonderzoek via een inlichtingendossier van zelfstandige adoptanten. Het betrof de volgende landen: Madagaskar (2), Haïti, Colombia, Brazilië, Kosovo, India, Filipijnen en Tanzania.

In 2010 werd voor 7 ontvangen inlichtingendossiers een kanaalonderzoek opgestart. Voor 1 dossier was er in 2010 nog geen geschiktheidsvonnis beschikbaar waardoor het kanaalonderzoek niet werd opgestart (Colombia), voor 1 dossier werd onmiddellijk gemeld dat geen kanaalonderzoek wordt opgestart tot zolang de opschorting voor het betrokken herkomstland loopt (Haïti). Naast de 7 nieuwe opgestarte kanaalonderzoeken, liepen een aantal kanaalonderzoeken van inlichtingendossiers die in 2009 werden ingediend, nog verder in 2010. Van de 15 afgeronde kanaalonderzoeken in 2010 werden er 7 positief beoordeeld (Brazilië, Kosovo, India, Chili (2), Filipijnen en Tunesië). 8 zelfstandige kanalen werden geweigerd (Tanzania, Madagaskar, Oeganda, Marokko (2), Haïti (2) en Mauritius).

Van de goedgekeurde kanalen werden in 2010 6 dossiers ingediend bij de VCA die verzonden werden naar het buitenland (Kosovo, India, Filipijnen, Chili, Tunesië en Polen), waarvan 1 dossier al werd goedgekeurd in 2009 (Polen).

Voor 4 dossiers ontving de VCA in 2010 een kinddossier vanuit het buitenland (Tunesië, India, Rusland en Mongolië). Behalve voor Tunesië betrof het kindvoorstellen voor dossiers van kandidaat-adoptieouders die één jaar tot meerdere jaren voordien werden verzonden. Voor 3 kindtoewijzingen stuurde de VCA de goedkeuring van het kindvoorstel aan het betreffende herkomstland (Tunesië,

Rusland, Mongolië). Voor 1 kindvoorstel werd extra informatie opgevraagd, waaraan geen gevolg werd gegeven door het herkomstland (India). Hierdoor kon geen goedkeuring worden verleend. Er werden in 2010 geen kindtoewijzingen geweigerd.

Intrafamiliale zelfstandige adoptie

In 2010 ontving de VCA 44 nieuwe meldingen voor intrafamiliale adoptie. Na registratie van deze meldingen ontvingen de KA's de 'Vragenlijst voor de adoptie van een gekend kind'.

In 2010 ontving de VCA 33 ingevulde vragenlijsten terug die als basis voor het inlichtingendossier dienden (waarvan een aantal meldingen in 2009 gebeurden). Het betrof de volgende landen: Congo-Brazzaville, DR Congo* (2), Kameroen (2), Ivoorkust (3), Thailand (2), Guinea (3), Rwanda (3), Peru, India, Albanië, Vietnam (2), Togo (1), Ghana, Georgië, Nigeria, Marokko (3), Afghanistan (2), Turkije (2) en Filipijnen). Van deze 33 aanvragen kregen 26 dossiers een negatieve inschatting van de haalbaarheid van het adoptieproject (waarvan 18 onmiddellijk na indiening van de vragenlijst en 8 na het individueel gesprek). Bij een negatieve inschatting worden de KA's afgeraden om verder te gaan met de procedure. Redenen voor een negatieve inschatting zijn van uiteenlopende aard, maar hebben meestal betrekking op het niet adoptabel zijn van het kind of al gestarte/afgeronde procedures ter plaatse die niet conform de wetgeving zijn verlopen.

* DR Congo: Democratische Republiek Congo

In 2010 werd voor 5 intrafamiliale dossiers een kanaalonderzoek opgestart nadat de VCA over het geschiktheidsvonnis beschikte (Filipijnen (2), Ghana, Burundi en Rwanda). Daarnaast liepen nog een aantal kanaalonderzoeken verder die opgestart werden vóór 2010. Van de 8 afgeronde kanaalonderzoeken van intrafamiliale dossiers werden er 5 positief

Zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers

Niet familiaal	2010	Intra-familiaal	2010
Kanaaldossier ontvangen		Vragenlijst ontvangen	
Brazilië	1	Afghanistan	2
Colombia	1	Albanië	1
Filipijnen	1	Congo-Brazzaville	1
Haïti	1	Filipijnen	1
India	1	Georgië	1
Kosovo	1	Ghana	1
Madagaskar	2	Guinea	2
Tanzania	1	Guinée-Conakry	1
Totaal	9	India	1
Kanaalonderzoek opgestart		Ivoorkust	3
Brazilië	1	Kameroen	2
Filipijnen	1	Marokko	3
India	1	Nigeria	1
Kosovo	1	Peru	1
Madagaskar	2	DR Congo	2
Tanzania	1	Rwanda	3
Totaal	7	Thailand	2
Goedkeuring kanaal		Togo	1
Brazilië	1	Turkije	2
Chili	2	Vietnam	2
Filipijnen	1	Totaal	33
India	1	Kanaalonderzoek opgestart (na geschiktheidsonderzoek)	
Kosovo	1	Burundi	1
Tunesië	1	Filipijnen	2
Totaal	7	Ghana	1
Weigering kanaal		Rwanda	1
Haïti	2	Totaal	5
Madagaskar	1	Goedkeuring kanaal	
Marokko	2	Burundi	1
Mauritius	1	Filipijnen	2
Oeganda	1	Kosovo	1
Tanzania	1	Togo	1
Totaal	8	Totaal	5

Vervolg op volgende bladzijde

Zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers (vervolg)

Niet familiaal	2010	Intra-familiaal	2010
Verzending naar buitenland		Weigering kanaal	
Chili	1	Haïti	1
Filipijnen	1	Nigeria	1
India	1	Zambia	1
Kosovo	1	Totaal	3
Polen	1	Verzending naar buitenland	
Tunesië	1	Ghana	1
Totaal	6	Togo	1
Ontvangen kinddossier		Totaal	2
India	1	Ontvangen kinddossier	
Mongolië	1	Colombia	1
Rusland	1	Filipijnen	2
Tunesië	1	Thailand	1
Totaal	4	Totaal	4
Goedkeuring kindtoewijzing		Goedkeuring kindtoewijzing	
Mongolië	1	Colombia	1
Rusland	1	Filipijnen	1
Tunesië	1	Totaal	2
Totaal	3	Weigering kindtoewijzing	
Weigering kindtoewijzing		Filipijnen	1
Totaal	0	Totaal	1

4.11 Overzicht zelfstandige adoptiedossiers 2010
Bron: VCA

beoordeeld (Filipijnen (2), Burundi, Togo en Kosovo). 3 kanalen werden geweigerd (Haïti, Zambia en Nigeria).

Van de goedgekeurde kanalen werden in 2010 2 intrafamiliale dossiers ingediend bij de VCA die verzonden werden naar het buitenland (Togo en Ghana), waarvan 1 -dossier al werd goedgekeurd in 2009 (Ghana).

Voor 4 intrafamiliale dossiers ontving de VCA in 2010 een kinddossier vanuit het buitenland (Colombia, Filipijnen (2) en Thailand). Voor 2 kindtoewijzingen stuurde de VCA de goedkeuring van het kindtoewijzing aan het betreffende herkomstland (Colombia, Filipijnen). Voor 1 kindtoewijzing werd extra informatie opgevraagd, waaraan nog geen afdoende gevolg werd gegeven door het herkomstland (Thailand). De VCA weigerde 1 intrafamiliale kindtoewijzing nadat ook de plaatselijke overheid oordeelde dat het kind geen nood had aan adoptie (Filipijnen).

De VCA ontving 4 erkenningen van buitenlandse adoptiebeslissingen van de FCA (1 familiaal, 3 niet-familiaal). Wanneer deze kinderen effectief zijn aangekomen in Vlaanderen, is voor de VCA niet bekend. Verder kwamen nog 2 kinderen met het oog op adoptie aan in het kader van intrafamiliale adoptie (Filipijnen).

4.4 TREGROEPEN EN STEUNPUNT NAZORG ADOPTIE

Het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen voorziet in de erkenning van trefgroepen en van het Steunpunt Nazorg Adoptie. In 2010 ontving de VCA een erkenningsaanvraag van de vzw 'Wat nu?'. Na de bestudering van het dossier besliste Kind en Gezin de trefgroep te erkennen voor de periode van 1 augustus 2010 tot en met 31 december 2012. Deze trefgroep richt zich in de eerste plaats tot adoptiegezinnen waar zich hechtingsproblemen voordoen.

Het Steunpunt Nazorg Adoptie vzw werd in 2007 opgericht, erkend en gesubsidi-

dieerd. Deze vereniging neemt (cf. artikel 21 van het decreet van 15 juli 2005) de volgende taken op: netwerken opzetten tussen bestaande diensten en projecten die een rol spelen in de nazorg bij adoptie, samen met die diensten een overkoepelende visie op nazorg uitwerken, expertise rond adoptie bevorderen bij het bestaande hulpverleningsaanbod, de professionalisering van nazorg ondersteunen, fungeren als een aanspreek- en oriëntatiepunt voor geadopteerden, adoptanten en afstandsouders, fungeren als expertisecentrum, een documentatie- en informatiecentrum uitbouwen, advies verlenen met betrekking tot nazorginitiatieven en -projecten en de trefgroepen inzake adoptie ondersteunen.

In het Steunpunt Nazorg Adoptie zijn de voorbereidingscentra, de diensten voor maatschappelijk onderzoek en de adoptiediensten vertegenwoordigd. Ook de trefgroepen worden bij de werking van het Steunpunt vertegenwoordigd. Op 15 april en 12 december 2010 was er een overleg tussen de VCA en vertegenwoordigers van het Steunpunt.

4.5 BEWARING EN INZAGE VAN ADOPTIEDOSSIER

Overeenkomstig de artikelen 25 en 26 van het decreet tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, is de Vlaamse adoptieambtenaar ertoe gehouden inzage in de adoptiedossiers te verlenen aan geadopteerden. Iedereen die in het bezit is van een adoptiedossier van een derde, is verplicht hiervan een kopie aan de Vlaamse adoptieambtenaar te bezorgen.

In 2010 werd i.v.m. 10 adoptiedossiers contact opgenomen met de VCA om inzage te verkrijgen. Aan 3 geadopteerden werd inzage verleend door de adoptieambtenaar. De VCA is nog op zoek naar dossiers voor 3 aanvragen. Voor 3 geadopteerden werd de vraag gesteld door een adoptieouder. Hiervoor wordt gewacht op een initiatief van de geadopteerde zelf. 1 geadopteerde reageerde niet op onze vraag naar meer gegevens over zijn adoptie.

5. BINNENLANDSE ADOPTIE

Binnenlandse adoptie betreft adopties van kinderen die in België verblijven en niet met het oog op adoptie naar België zijn gekomen.

De 5 erkende binnenlandse adoptiediensten, Gewenst Kind, De Mutsaard, Gents Adoptiecentrum, Adoptiedienst Sociaal Centrum De Visserij en Adoptiedienst Stedelijk Ziekenhuis Roeselare, bemiddelen bij adoptie van niet-gekende kinderen. Een speciale groep hierin zijn de kinderen met een handicap waarvoor de bemiddeling een aparte benadering vraagt. Bij zelfstandige binnenlandse adopties gaat het om gekende kinderen (stiefkinderen, pleegkinderen, kinderen van familie, ...).

Naar aanleiding van de hervorming van de federale adoptiewetgeving werd het binnenlandse adoptiedecreet in 2005 slechts minimaal aangepast. Typisch voor de bemiddeling via een adoptiedienst is dat deze dienst, weliswaar met andere medewerkers, instaat voor zowel de begeleiding van de afstandsouders, de vorming en screening van de kandidaat-adoptieouders, de bemiddeling als de nazorg. Daarnaast moet de adoptiedienst, op verzoek van de jeugdrechtsbank, ook de maatschappelijke onderzoeken uitvoeren voor de zelfstandige kandidaat-adoptieouders. Met het oog op de uitwerking van een nieuw decreet Binnenlandse Adoptie werd de afgelopen drie jaar gewerkt naar een meer uniforme werking van de verschillende diensten, vooral wat betreft het voorbereidingsprogramma en de evaluatie van de geschiktheid. In 2010 werd dit verder gezet. Overlegmomenten met de binnenlandse adoptiediensten hadden plaats op 25 maart, 3 juni en 28 oktober 2010.

5.1 AANMELDING

Alle KA's die een binnenlands kind willen adopteren, hetzij via een erkende

adoptiedienst, hetzij zelfstandig, melden zich rechtstreeks aan bij de VCA. De VCA registreert alle meldingen en volgt het verdere verloop van de procedure op.

5.2 VOORBEREIDING

De vzw EVA-vorming, de koepelorganisatie waarin alle binnenlandse adoptiediensten vertegenwoordigd zijn, verzorgt de voorbereiding van alle kandidaten voor binnenlandse adoptie, zowel voor de adopties via een erkende adoptiedienst als voor de zelfstandige adopties (meestal zogenoemde stiefouderadopties).

Eén keer per jaar organiseert de vzw EVA-vorming een algemene infosessie op twee locaties, voor alle KA's die zich hebben aangemeld voor een adoptie via een adoptiedienst. Rekening houdend met het kleine aantal kinderen dat binnenlands geadopteerd wordt, heeft het geen zin om iedereen meteen te laten starten met de procedure om dan vervolgens jaren op een wachtlijst te staan. Dergelijke algemene infosessies vonden plaats op 26 januari en 17 maart 2010. Na de algemene infosessie komen de KA's op een wachtlijst voor de voorbereiding terecht. Zodra de binnenlandse adoptiediensten behoefte hebben aan nieuwe kandidaat-adoptieouders, wordt een voorbereidingsprogramma georganiseerd waarop een beperkt aantal KA's wordt uitgenodigd.

Op vraag van de adoptiediensten werden eind 2010, 30 kandidaat-adoptieouders doorgegeven aan het voorbereidingscentrum. De datum van aanmelding dient als criterium om de volgorde van deelname te bepalen.

Ook de groep van zelfstandige KA's volgt een verplichte voorbereiding bij de vzw EVA-vorming. Deze voorbereiding is aangepast aan het familiale karakter dat deze adopties meestal hebben.

Vorbereitung

	2007		2008		2009		2010	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Adoptiediensten	8	2,1	12	4,1	47	11,1	23	7,2
Zelfstandig	387	97,9	284	95,9	376	88,9	295	92,8
Totaal	395		296		423		318	

5.1 Aantal aanmeldingen van interlandelijke adoptie
Bron: VCA

Onderzoeksopdrachten

	Adopties via adoptiedienst	Zelfstandige adopties
Opdracht maatschappelijk onderzoek door jeugdrechtbank	1	8
Verslag maatschappelijk onderzoek	1	11*
Opdracht onderzoek adoptabiliteit	0	0
Opdracht onderzoek toestemming biologische vader	0	0

5.2 Opdrachten van de jeugdrechtbank tot het voeren van onderzoek - 2010
Bron: VCA

* Waarvan 7 opdrachten in 2009 werden gegeven

5.3 MAATSCHAPPELIJK ONDERZOEK EN PLAATSING

Na het volgen van het volledige voorbereidingstraject wenden de kandidaten zich tot een van de erkende adoptiediensten die hen verder zal leiden door de procedure van evaluatie, bemiddeling, kindtoewijzing, plaatsing en nazorg.

In tegenstelling tot de procedure interlandelijke adoptie verschijnen kandidaat-adoptieouders pas voor de jeugdrechtbank nadat een binnenlandse dienst hun een kind toevertrouwd of wanneer zij een gekend kind, dat vaak al bij hen inwoont, willen adopteren. Zij dienen een verzoekschrift in waarin de naam van het te adopteren kind vermeld staat.

De jeugdrechtbank kan vervolgens een maatschappelijk onderzoek bevelen dat door de VCA wordt toevertrouwd aan een binnenlandse adoptiedienst. Het verslag van de evaluatie wordt aan de jeugdrechtbank bezorgd via de VCA.

In 2010 ontving de VCA 1 opdracht van de jeugdrechtbank tot het voeren van een maatschappelijk onderzoek bij adoptanten die adopteerden via een dienst. Het verslag werd in 2010 neergelegd bij de rechtbank. Meestal vraagt de rechtbank geen verslag van het maatschappelijk onderzoek op, omdat de adoptiediensten al een beknopt verslag mee laten indienen bij het verzoek tot adoptie. Voor de meeste rechtbanken volstaat dat om de adoptie uit te spreken.

Bij een zelfstandige adoptie is er vaak al een sociaal-affectieve band tussen de kandidaat-adoptant en het betrokken kind. Een maatschappelijk onderzoek is in dergelijke situaties niet verplicht.

In 2010 werden 8 maatschappelijke onderzoeken door de jeugdrechtbank bevolen via de VCA in het kader van een zelfstandige adoptie. De VCA ontving voor 11 KA's een verslag van het maatschappelijk onderzoek van een erkende

adoptiedienst. In 7 dossiers werd de opdracht door de jeugdrechtbank (tussenvonnis) al in 2009 gegeven.

Zowel bij adoptie via een adoptiedienst als bij zelfstandige adoptie staat de adoptiedienst in voor het onderzoek naar de adoptabiliteit van het kind dat voor adoptie naar het buitenland gaat. Tot nu toe kreeg de VCA hiertoe nog geen enkele opdracht. Ook het informeren van de eventuele afstandsouder(s) is een taak van de adoptiediensten als de jeugdrechter hierom verzoekt. Hiervoor gaven de jeugdrechtbanken in 2010 evenmin een opdracht.

In 2010 werden 35 kinderen geplaatst via de erkende adoptiediensten. Voorafgaand aan de adoptie en de toewijzing begeleidde de adoptiedienst de biologische ouders met het oog op het nemen van een gefundeerde beslissing over de toekomst van hun kind en henzelf. Slechts een beperkt aantal begeleidingen leidden uiteindelijk tot een adoptieplaatsing. Voor het merendeel van de opgestarte begeleidingen werd een minder ingrijpende oplossing gevonden, zoals het zelf opvoeden van het kind, al dan niet met hulp, pleegzorg, verblijf in een opvangcentrum voor moeder en kind, enz.

De VCA ontving voor 95 kinderen die via zelfstandige adoptie geadopteerd werden een kopie van de overschrijving in de registers van de burgerlijke stand. 93 kinderen werden geadopteerd door een stiefouder, 1 kind door de grootouders en 1 kind door de pleegouders.

5.4 INZAGE IN ADOPTIEDOSSIER

Voor de binnenlandse adopties wordt de regelgeving over de bewaring van en de inzage in dossiers weergegeven in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 april 2002 betreffende adoptiediensten die bemiddelen voor binnenlandse kinderen. De artikelen 27 en 28 bepalen dat de dossiers behandeld en bewaard worden door de adoptiediensten en enkel toegankelijk zijn via de coördinator. De betrokkenen kunnen toegang krijgen tot het dossier, rekening houdend met de bescherming van de privacy. Geboortemoeders/geboorteouders kunnen terecht bij de adoptiedienst die bemiddelde en in tweede instantie bij het Zoekregister. Deze professionele organisaties trachten deze personen en de geadopteerde kinderen voort te helpen. Daarnaast is er ook de trefgroep Kwadrant, waar afstandsouders en geadopteerden lotgenoten kunnen ontmoeten.

In 2010 kwamen 2 inzagevragen binnen bij de VCA. 1 dossier werd niet teruggevonden en met 1 geadopteerde zal in 2011 een afspraak gemaakt worden om het in te zien.

6. KENMERKEN VAN DE AANMELDINGEN/GEREALISEERDE ADOPTIES

6.1 AANMELDINGEN

In 2010 hebben zich 560 nieuwe KA's aangemeld bij de VCA om een interlandelijke adoptieprocedure op te starten. 10,5% van de aanmeldingen betrof een tweede of volgende adoptie, de rest een eerste adoptie. 4,3% van de aanmeldingen gebeurde door holebikoppels en 5,9% betrof een intra-familiaal adoptieproject.

209 KA's meldden zich aan bij de VCA voor een binnenlandse adoptie via een adoptiedienst en 460 voor een zelfstandige binnenlandse adoptieprocedure.

Bij de aanmeldingen voor een adoptie via een adoptiedienst ging het in 137 situaties om heterokoppels. In 43 situaties ging het om holebikoppels, waarvan 37 aanvragen door 2 mannen en 6 aanvragen door 2 vrouwen werden ingediend. Er meldden zich eveneens 29 alleenstaanden aan (21 vrouwen, 8 mannen).

Opvallend binnen de zelfstandige adoptieprocedure is het overgrote aandeel, meer dan de helft (56,7%), van de holebikoppels. In 260 gevallen wilde de meemoeder het kind van haar partner adopteren en in 1 situatie betrof het een man die het kind van zijn mannelijke

partner wou adopteren.

De aanmeldingen voor stiefouderadopties door heterokoppels betroffen in 154 dossiers mannen die het kind van hun vrouwelijke partner wilden adopteren. Slechts in 10 gevallen ging het om vrouwen die het kind van hun mannelijke partner wilden adopteren.

6.2 LEEFTIJD KANDIDAAT-ADOPTIEOUDERS

De gemiddelde leeftijd van de adoptieouders die in 2010 adopteerden via de erkende adoptiediensten, zowel binnenlands als interlandelijk, is 39,17 jaar voor de adoptievaders en 37,9 jaar voor de adoptiemoeders. Dat is een lichte stijging t.o.v. het jaar daarvoor, toen de gemiddelden respectievelijk 38,7 jaar en 37,6 jaar waren.

6.3 GEZINSSITUATIE KANDIDAAT-ADOPTIEOUDERS

Van de 240 kinderen die door bemiddeling van een adoptiedienst (binnenland en interlandelijk) in Vlaanderen een nieuwe thuis vonden, werden 15 kinderen interlandelijk geadopteerd door een alleenstaande vrouw. 218 kinderen werden geadopteerd door een gehuwd koppel, waarvan 208 door gehuwde heteroparen en 10 door gehuwde mannenparen (enkel binnenlands). 7 kinderen werden geadopteerd door niet gehuwde samenwonende

Aanmeldingen

	2009		2010	
Aantal aanmeldingen	592	100%	560	100%
<i>waarvan</i>				
- alleenstaanden (M;V)	63(6;57)	10,6%	77(9;68)	13,8%
- heterokoppel	521	88,0%	459	81,9%
- holebikoppel (M+M;V+V)	8 (6;2)	1,3%	24(20;4)	4,3%
<i>en waarvan</i>				
- 2de en volgende adopties	58	9,3%	59	10,5%
- intrafamiliaal	35	5,9%	44	5,9%

6.1 Aantal aanmeldingen van interlandelijke adoptie
Bron: VCA

Aanmeldingen bij de VCA

	2009		2010	
	Aantal	%	Aantal	%
Adoptiedienst	163	26,9%	209	31,2%
Zelfstandig	444	73,1%	460	68,8%
<i>waarvan</i>				
- stiefouder hetero	187	42,1%	164	35,7%
- stiefouder holebi	232	52,2%	261	56,7%
- gekend kind (pleegkind, draagmoeders, ...)	13	2,9%	17	3,7%
- kind van familie (kleinkind, neef, nicht, ...)	12	2,8%	18	3,9%
Totaal	607	100%	669	

6.2 Aantal aanmeldingen bij de VCA voor een binnenlandse adoptie
Bron: VCA

koppels. Het betrof allemaal binnenlandse adopties waaronder 4 hetero koppels en 3 mannenkoppels.

Bij exact de helft van de adopties was het adoptiekind het eerste kind in het gezin. 31 kinderen werden geadopteerd samen met een broer en/of zus, waarvan 23 in een kinderloos gezin en 8 in een gezin waar al kinderen waren. In totaal kwamen 95 kinderen terecht in een gezin met kinderen (tweede en volgende adopties,

of aanwezigheid van al eigen kinderen).

6.4 LEEFTIJD ADOPTIEKINDEREN

De leeftijd van de adoptiekinderen, geplaatst via de adoptiediensten, is gemiddeld 2,5 jaar. Dit is zo goed als gelijk aan 2009 waar het 2,4 jaar was. Tot en met de leeftijd van 1 jaar wordt nog altijd het grootste aantal kinderen geadopteerd.

Leeftijd van de adoptievader en -moeder

	Aantal adoptievaders	Aantal adoptiemoeders
25-29 jaar	7	4
30-34 jaar	41	60
35-39 jaar	86	98
40-44 jaar	78	41
45-49 jaar	21	20
50-54 jaar	5	4
> 55 jaar	0	0
Totaal	238	227

6.3 Leeftijd van de adoptievader en -moeder (in volle jaren) op het moment van de plaatsing - 2010
Bron: VCA

Plaats in de kinderrij

	Aantal	%
Kinderloos gezin, plaatsing van 1 kind	121	50,4%
Kinderloos gezin, plaatsing van meerdere kinderen	23	9,6%
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als bovenste in de kinderrij	1	0,4%
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als onderste in de kinderrij	87	36,3%
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind binnen in de kinderrij	0	0,0%
Gezin met kinderen, plaatsing van meerdere kinderen, allemaal bovenplaatsingen	0	0,0%
Gezin met kinderen, plaatsing van meerdere kinderen, allemaal onderplaatsingen	8	3,3%
Gezin met kinderen, plaatsing van meerdere kinderen, andere situatie t.o.v. de kinderrij	0	0,0%
Totaal	240	100%

6.4 Voor adoptie geplaatste kinderen volgens aantal geplaatste kinderen en plaats in de kinderrij in het adoptiegezin - 2010
Bron: VCA

Leeftijd van het kind

	Aantal	%
0 jaar	89	37,1%
1 jaar	53	22,1%
2 jaar	17	7,1%
3 jaar	19	7,9%
4 jaar	15	6,3%
5 jaar	21	8,8%
6 jaar	16	6,7%
7 jaar	4	1,7%
8 jaar	4	1,7%
9 jaar	1	0,4%
10 jaar	1	0,4%
11 jaar	0	0,0%
12 jaar	0	0,0%
> 12 jaar	0	0,0%
Totaal	240	100,0%

6.5 Leeftijd in volle jaren van alle geplaatste adoptiekinderen via de erkende adoptiediensten - 2010
Bron: VCA

7. ERKENNING EN SUBSIDIËRING

In het kader van haar opdracht verleende de VCA in 2010 volgende subsidies:

7.1 VOORBEREIDINGSCENTRA

De voorbereidingscentra ontvingen in 2010 een basissubsidie van 146 306,86 euro per dienst en een extra subsidie van 5931,26 euro per bijkomend gerealiseerde voorbereidingsessie. Onder de basissubsidie worden de eerste dertien voorbereidingsessies per kalenderjaar begrepen. In 2010 ontvingen de voorbereidingscentra een totaal van 313 085,47 euro aan subsidie.

7.2 DIENSTEN VOOR MAATSCHAPPELIJK ONDERZOEK

De diensten voor maatschappelijk onderzoek ontvingen in 2010 een basissubsidie van 180 999,19 euro per dienst en een extra subsidie van 1698,23 euro per bijkomend onderzoek. In 2010 kregen de diensten voor maatschappelijk onderzoek een totaal van 809 163,36 euro aan subsidie uitbetaald.

7.3 ADOPTIEDIENSTEN VOOR INTERLANDELIJKE ADOPTIE

De interlandelijke adoptiediensten ontvingen 93 916,50 euro basissubsidie in 2010. Dit bedrag wordt per dienst proportioneel verminderd wanneer het aantal geplaatste kinderen gedurende twee opeenvolgende jaren onder de 35 zakt. Dit was bij één dienst het geval in 2010. In 2010 werd 295 916,52 euro aan subsidies uitbetaald aan de interlandelijke adoptiediensten.

7.4 SUBSIDIE GEWEZEN DAC-STATUUT (DERDE ARBEIDSCIRCUIT)

Twee adoptiediensten voor binnenlandse adoptie ontvingen in 2010 een subsidie voor voormalige DAC-functies, als gevolg van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2001 houdende de toekenning van subsidies aan de initiatiefnemers die personeelsleden tewerkstellen in een gewezen DAC-statuuut. In 2010 ontvingen de diensten in dit verband een totaal van 110 754,69 euro subsidie.

7.5 STEUNPUNT NAZORG ADOPTIE

De erkenning van vzw Steunpunt Nazorg Adoptie werd op 11 december 2009 verlengd van 1 november 2009 tot en met 31 december 2010. De Vlaamse Regering kende voor deze periode een facultatieve subsidie van maximaal 192 200 euro toe aan het Steunpunt. In het boekjaar 2010 kreeg het Steunpunt 115 371,07 euro aan subsidie uitbetaald.

7.6 PROJECTEN/ PARTNERSHIPS

In 2010 werd een facultatieve subsidie uitgekeerd aan de Vereniging voor Kind en Adoptiegezin (VAG) in Brugge, het Zoekregister (project van de adoptiedienst Gewenst Kind) en de vzw EVA-Vorming in Antwerpen. In 2010 kregen deze initiatieven samen 238 397,08 euro aan subsidie uitbetaald. Daarnaast werd een facultatieve subsidie van 82 785,33 euro uitbetaald aan de vzw Ray of Hope in verband met de opvolging van het adoptiekanaal China. Een facultatieve subsidie van 2745 euro werd aan vzw Fiac-Horizon uitbetaald voor de opvolging van de nazorg voor de Russische adoptiedossiers.

7.7 ERKENNING BINNENLANDSE ADOPTIEDIENSTEN

Op 6 oktober 2010 werd de erkenning van de vijf bestaande adoptiediensten die bemiddelen voor binnenlandse kinderen, verlengd. De nieuwe erkenningen van adoptiedienst Gewenst Kind, De Mutsaard, Sociaal Centrum De Visserij, Stedelijk Ziekenhuis Roeselare en het Gents Adoptiecentrum lopen van 1 november 2010 tot en met 31 oktober 2013.

8. SAMENWERKINGSVERBANDEN

Voor de uitvoering van de adoptie-regelgeving is een intensieve samenwerking met verschillende andere instanties vereist. De VCA werkte in de volgende samenwerkingsverbanden mee:

Andere Belgische adoptieoverheden

In 2010 kwam de Commissie van Opvolging en Overleg jammer genoeg geen enkele keer samen. Hierin zijn zowel de verschillende centrale autoriteiten inzake adoptie, de dienst Vreemdelingenzaken, Buitenlandse zaken, de parketmagistraten, de jeugdrechters en de kabinetten van de betrokken federale en gemeenschapsministers vertegenwoordigd.

De VCA onderhoudt goede contacten met de ACC (Centrale Autoriteit van de Franse Gemeenschap) om informatie uit te wisselen en adoptiesamenwerkingen met herkomstlanden te bespreken.

Met de FCA (Federale Centrale Autoriteit) had de VCA regelmatig goede contacten i.v.m. met het oplossen van problemen die zich stelden in adoptiedossiers.

Samen met FCA en de andere centrale autoriteiten had de VCA een overleg met de dienst Vreemdelingenzaken en Binnenlandse Zaken om een oplossing uit te werken voor de problemen die zich soms stellen wanneer ouders hun geadopteerde kind willen inschrijven in het vreemdelingen- of bevolkingsregister. Dit zal resulteren in een nieuwe omzendbrief in de loop van 2011.

Bij een andere gelegenheid werd specifiek overleg gevoerd rond de Kefala.

Andere Europese centrale autoriteiten

De VCA nam deel aan de jaarlijkse conferentie van Europese centrale autoriteiten op 27 en 28 april 2010 in Amsterdam. Hieraan nemen gemiddeld een 30-tal landen deel, alsook het Permanent Bureau van het Haags Adoptieverdrag, Service Social International en Unicef. Per bijeenkomst worden bepaalde thema's diepgaand besproken. In 2010 stond onder andere zelfstandige adoptie op de agenda, waarvoor de VCA gevraagd werd haar ervaringen te presenteren. De

neerslag van deze presentatie resulteerde in een artikel in de maandelijks nieuwsbrief van de Service Social International die onder alle centrale autoriteiten wordt verspreid.

Daarnaast werd in het najaar van 2009 vanuit de jaarlijkse conferentie in Oslo een werkgroep opgericht voor de ontwikkeling van een informatie-uitwisselingssysteem tussen de centrale autoriteiten van de ontvangende landen. Onder andere Vlaanderen stelde zich kandidaat om deel uit te maken van deze pilootgroep, samen met Nederland, Frankrijk, Zwitserland, Spanje, Italië, Denemarken, Noorwegen, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. De bedoeling was in een kleinere werkgroep tot werkafspraken te komen die dan kunnen gepresenteerd worden tijdens de grote jaarlijkse conferentie.

Deze pilootgroep kwam voor het eerst samen in 2010: in Parijs op 21 januari en vervolgens in Rome op 29 oktober.

Permanent bureau van Den Haag

Van 17 tot 25 juni 2010 nam de VCA deel aan de 3de 'Special Commission' in Den Haag die in het teken stond van het uitwerken van een 'guide to good practice' rond accreditatie van diensten, zowel in de herkomstlanden als in de ontvangende landen.

SSI (Service Social International)

De SSI blijft een onmisbare en belangrijke bron van samenwerking in verband met de informatie betreffende de herkomstlanden. Ook rond de ontwikkeling van een visie op specifieke thema's is de input van de SSI zeer inspirerend.

Adoptiesector

In het verder uittekenen van het adoptiebeleid wil de VCA verder blijven werken in nauw overleg met de sector zelf. In 2010 had, naast de overlegmomenten met de coördinatoren van de deelsectoren en de vergaderingen i.v.m. de Staten-Generaal, ook een groot adoptieoverleg plaats op 18 maart en 18 november 2010 waarbij de hele adoptiesector vertegen-

woordigd was.

De evaluatie van de huidige kwaliteitsreglementering door de voorbereidingscentra, de diensten voor maatschappelijk onderzoek, de adoptiediensten voor binnenlandse kinderen en de interlandelijke adoptiediensten, werd in 2010 verwerkt in ontwerpdocumenten voor besluiten van de Vlaamse Regering ter uitvoering van het decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen. Het in dit decreet voorziene overleg met de adoptiesector startte in 2010 en zal worden afgerond in 2011.

Staten-Generaal Interlandelijke Adoptie

In de Staten-Generaal Interlandelijke Adoptie werden de ervaring en de inzichten van de ganse professionele adoptiesector, de betrokken overheden, de geadopteerden en de (kandidaat-)adoptieouders samengebracht. Zij legden de vinger op de wond en deden bruikbare aanbevelingen voor een goed beleid inzake interlandelijke adoptie.

Meer info over de Staten-Generaal vindt u in punt 2. Het jaar van de Staten-Generaal Interlandelijke Adoptie.

9. BUITENLANDSE DELEGATIES/MISSIES

Van 21 tot 27 november 2010 ging de VCA op missie naar Ethiopië waar zij de contactpersonen van de adoptiediensten bezocht en contact had met de overheid, ambassades van andere ontvangende landen en organisaties die werken rond kindweldzijn in Ethiopië.

Op 16 juni 2010 ontving de VCA een delegatie uit Mauritius en op 29 september 2010 had ze een boeiend contact met een Zuid-Afrikaanse delegatie.

De tekst van het Haags Adoptieverdrag (Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie - 's-Gravenhage, 29 mei 1993) is te raadplegen op <http://www.wvc.vlaanderen.be/juriwel/gezinadoptie/regelgeving/pdf/vd230593.pdf>

Kind en Gezin wil, samen met haar partners,
voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is
en opgroeit, zoveel mogelijk kansen creëren.

Kind en Gezin
Hallepoortlaan 27
1060 BRUSSEL

adoptie@kindengezin.be
www.kindengezin.be

